100188 - Kazdığı kuyudan suladığı tarlasının zekâtı ne kadardır?

Soru

Kendi açtığım bir kuyudan tarım arazisini sulamaktayım, zekât miktarı nasıl hesaplanır? Onda bir mi, yoksa yirmide bir mi vermem gerekir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Ekin ve Meyvelerin Zekât Miktarı, Sulama Şekline Göre Değişir

Ekilen ürünlerin ve meyvelerin zekât miktarı, sulama yöntemine göre değişir:

-Eğer sulama masrafsız ve zahmetsiz yapılırsa, örneğin yağmur suyu, akarsu suları veya toprağın yer altı suyu ile doğal olarak beslenmesi durumunda, zekât miktarı onda bir (%10) olur.

-Eğer sulama masraflı ve zahmetli ise, örneğin suyun kuyudan çıkarılması veya pompalarla taşınması gibi durumlarda zekât miktarı yirmide bir (%5) olur.

Bu hükmün dayanağı, Abdullah b. Ömer'in r.a'nun şu hadisidir:
"Gökten yağan yağmurla, kaynak sularıyla ya da toprağın kendiliğinden emdiği (sulama gerektirmeyen) yerlerden çıkan mahsulde zekât miktarı onda birdir (%10). Taşıma araçlarıyla yapılırsa, zekât miktarı yirmide birdir (%5)." (Buhârî, 1483)

Hadis sözcük açıklamaları:

"Aseri": Toprağın kendiliğinden suyu emerek ürün yetiştirmesi.

"Nadh": Sulama için hayvan gücüyle veya aletlerle yapılan sulama.

Yağmur, nehir veya yer altı kaynakları gibi doğal yöntemlerle sulanan araziler, masrafsız sulama kapsamına girer. Bu tür ürünlerden zekât olarak onda bir (%10) verilir.

Ebu Davud'tan da aynı anlamda rivayet mevcuttur.

İbn Kudame şöyle dedi: Masrafsız bir şekilde sulama yapıldığında onda bir zekat verilir. Örnek: yağmur suyu, akarsular veya yeraltı sulardan kökleriyle beslenmesi gibi. Aynı şekilde ağaçların kökleri bir akarsuya ulaşıyorsa aynı hükme tabidir.

Eğer kuyudan suyun çıkarılması için alet, pompa, hayvan veya iş gücü gibi masraflar gerekiyorsa bu durumda, zekât miktarı yirmide bir (%5) olur. Bu konuda aykırı bir görüş bilmiyoruz. (el Muğni 4/164)

Ebu el Zubeyr, Cabir b. Abdullah'tan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dediğini işitmiştir: Akarsuların ve bulutların suladığı mahsüllerin zekâtı onda birdir. Taşıma kova vb. şeylerle sulanan mahsüllerin zekatı yirmide birdir. (Muslim 981)

El Hafız şöyle dedi: Her ne kadar hadiste ifade edilen taşımacılıkta deve zikredilse de, sığır veya başka hayvanlarla taşıma hükümlerini de kapsar.

İkincisi:

Kuyudan Sulanan Arazi İçin Zekât Miktarı

Yukarıda bilgilere istinaden kuyu kazmanın iki şekli vardır:

1. **a) Çiftçi kuyudan su çıkarmak için araç ve gereçlere ihtiyaç duyar.**

Bu durumda mahsülün zekatı yirmide birdir. Çünkü sulama masraf ve uğraş gerektirmiştir.

El Mevsua el Fıkhiyye 23/288'de şöyle geçmektedir: Bu konuda kriter: Suyun yeryüzüne çıkarılmasına bir alete, çekmeye, kovaya vb. şeylere ihtiyaç duyulmasıdır. (el Şerhul Kebir 6/529)

İmam Şafiî, bu konuda şöyle der:

Eğer arazi üstünden sulanıyorsa; yani kuyu, nehir ya da başka bir yerden deve, sığır gibi hayvanlarla veya aletlerle çıkarılıp mahsul sulanıyorsa, bu tür ürünlerin zekâtı yirmide bir (%5) olarak hesaplanır. (Şafiî, “el-Umm”, 3/96)

1. **b) Kuyudan çıkan su zahmetsiz bir şekilde toprağa ulaşıyorsa:**

Eğer kuyudan çıkan su kendiliğinden toprağa ulaşıyor ve sulama için ekstra bir masraf veya iş gücü gerekmiyorsa, bu durumda zekât miktarı onda bir (%10) olur.

Bu hüküm, sulama için yapılan masrafların sürekli olup olmamasına göre değerlendirilir. Eğer masraflar bir kereye mahsus yapıldıysa (örneğin kuyu kazılması), veya sulama kanalları açmak gibi işlerin meşakkat ve masrafı itibar edilmez. Nitekim bu tür işler, arazi sürme işlerine dahildir.

Şeyh İbn Useymin şöyle dedi:
“Eğer bir arazi, nehirlerden kanallar açılarak veya kuyudan çıkan suyla doğal bir şekilde sulanıyorsa, bu yöntem masraflı mı, yoksa masrafsız sulama olarak mı kabul edilir?”

Cevap: “Bu durum, masrafsız sulama konusuna girer. Çünkü kuyu kazıldığında ve su direk araziye ulaşıyorsa, masraf sayılmaz. Suyun kaynağından ekine kadar taşıma olayı, araç-gereç ve masraf gerektirirse, o zaman ve zekât onda yirmide bir (%5) olarak hesaplanır.” (İbn Useymin, “Şerh el-Mümtî”, 6/77)

En iyisini Allah bilir.